

Naročnina za celo leto 2 K.
Posamezna številka velja 6 vin.
Naročnina se tudi na pol leta plačuje in se mora poslati vnaprej.
Cena oznanil je za eno stran 64 K, 1/2 strani 32 K, 1/3 strani 16 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K, 1/12 strani 2 K, 1/16 strani 1 K.
Pri večkratnem oznanilu je cena posebno znižana.

Slava Tebi, ki si nas kmetje ljubili!

Kmečki stan, srečen stan!

Za oznanila (inserate) uredništvo in upravništvo ni odgovorno. Uredništvo in upravništvo je v Ptuj in gledališkem poslojstvu št. 3.
Štajerc izhaja vsaki drugi petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.
Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj.
Rokopisi se ne vračajo in se morajo najdalje do ponedeljka pred izdajo dotične številke vpslati.

Štev. 15.

V Ptuj v nedeljo dne 22. julija 1906.

VII. letnik

Opr. Štev. U VII. 743/6

V imenu Njegovoga Veličanstva cesarja! — C. k. okr. sodnica v Mariboru je o obliži dr. Jankota Brejc kakor zasebne obožitelja zoper Maksja Heller zavoljo prestopka po § 21 st. 2 dné 17/12. 1862 št. 6, d. z. za l. 1863 v navzočnosti namestnika zastopnika zasebnega obožitelja dr. Dimnika prostega obožitelja, da naj se obožence krivim spozna in kaznuje v zmislu obožbe razsodilo tako: — Maks Heller, rojen 9. 9. 1871 v Ptuj, tj. pristojen, kat. vere, samski izdajatelj in odgovorni urednik perijodične tiskovine „Stajerc“ v Ptuj, nekaznovan, — lrv je prestopka po § 21 zak. dné 17/12. 1862. št. 6 dr. za leto 1863, učinjenega s tem, da je kot odgovorni urednik perijodične tiskovine „Stajerc“, ki izhaja v Ptuj, branil na zahtevo dr. Jankota Brejc natisniti v zakonito predpisanim načinu popravek, ko ga mu je le-ta za sprejetje glede članka na strani 4 v št. 10 z dné 13. 5. 1906 v „Stajercu“ po naslovom: „Dr. Brejc — prijatelj siromakov“ doposlal, s tem da v št. 12 „Stajerca“ z dné 10. 6. 1906 na strani 4 isti popravek ni objavil pod naslovom „Dr. Brejc — prijatelj siromakov“ marveč ga objavil le na ta način, da je samo navel: „Zamorec se hoče oprati“ itd. in poslatil ta popravek, brez da bi navedel članek na kojega se tisti naslov, in se radi tega obsoji po § 21 gori navedenega zakona s uporabo § 266 kz. na 20. kron globe, za slučaj neizrljivosti pa na 48 ur zapora in da mora objaviti v „Stajercu“ popravek zasebnega obožitelja v zakonito predpisanim načinu; nadalje po § 28 navedenega zakona da mora predstojico razsodbo tudi objaviti v „Stajercu“ in sicer na prvi strani pred uvodnim člankom tekom 14 dni po pravokrepnosti te razsodbe na lastne stroške ter § 389 kz. da povrne stroške kazenske pravde in izvršitve kazni. — Razlogi: Obožence sam pripozna, da je vsled obiliga posla prezrl za to skrbeti, da se popravek zasebnega obožitelja ni poslatil v zakonitem načinu v „Stajercu“. S tem pa je učinjen prestopok po § 21 tisk zakona kojega se je moral obožence tedaj krivim spoznati. — Kazen je bila odmeriti po tej zakoniti točki s globo od 40 do 400 kron. Obtežilnega ni ničesar. Zlajševalno, da je obožence dejanje priznal in še ni doslej kaznovan. Glede na le otežujoče okoliščine uporabil se je pri odmerjenju kazni § 266 kz. Vse druge določbe sodbe opirajo se na ondi navedene zakonite točke. — Maribor 30. 6. 1906. — Simon mp. — Sterger m. p.

Nekaj besed o šoli.

Narod brez šol ni vreden, da se imenuje narod...

Vrskaje zapušča šolska mladina „hišo modrosti“, — počitnice so prišle! V tem trenutku si moramo vzeti toliko časa, da se počepemo obširneje s šolo. Popustimo torej za danes razburljivo politiko in govornimo resno o šoli. Nas zanima seveda v prvi vrsti ljudska šola, kajti le mali del mladine ima sreč, da pride tudi v srednjo ali celo na visoko šolo.

Potogramast župnik.

(Iz ženskega peresa)

Bila sta nekdo dva tata. Ta sta se napotila nekega večera na plen. Eden je šel orehe, drugi pa speh vohat. Ker kmetje orehov nimajo tako močno zaklenjenih kakor slanine, je prvi imel hitro vrečo polno ter je sedel znjo na pokopališče, ki je bilo na malem hričku le malo oddaljeno od ceste, katera je peljala mimo cerkve in župnišča. Tam je grizel orehe kolikor je bilo mogoče. Malo se je brigal, ali ga sliši mežnar ali ne. In res, mežnar se zbudi in si misli: kaj le zopet ta župnikov pes »Zbiraj! Grize kosti na pokopališču? Gre ga koj klicat: »Zbiraj! Ali tat mu odgovori, ne mené se veliko za to: Jaz nič ne zbiram, vse kar od kraja jem! Joj, si misli mežnar, to je sam hudobec, to moram naznaniti župniku še prej, ko bo dan, drugače pogriže vse, kar jih že počiva na pokopališču. In res, hitro teče navzdol v župnišče ter naznaniti župniku, kaj je. Župnik je bil debel mož ter je rekel: Če me poneseš, potem je že mogoče, da preženem tega hudobca, ali sam ne morem priti tja gor, jaz sem, kakor veš, strašno potogramast (gihten). Ubogi mežnar je torej nabasal župnika na hrbet ter ga nesel navzgor, da mu je pot bil po čelu, zraven pa je seveda strašno hropel. Ko tat z orehi začuje korake, si misli: »Zdaj prihaja moj tovariš s

Duhovni na kmetih izbirajo sicer talentirane otroke in pregovarjajo toliko časa očeta, da poišče zadnje tolarje in pusti sina „študirati.“ To se pravi, pošlje ga v gimnazijo in potem v črno šolo. 70 od 100 kmetških študentov postanejo duhovni. In kolikokrat je to za kmeta, kakor da bi sin umrl, ker ne dobi niti beliča od njega. Zdi se nam, da potrebuje ravno kmetški stan posvetnih izobražencev, ki bi mu pomagali. Ali klerikalizem hoče le svojo gardo pomnožiti. Sicer so to le izjeme. Ljudska šola pa je merilo ljudske izobrazbe. Čimveč ljudskih šol, čimboljše ljudske šole, tembolj izobražen je narod. Pa še več: ljudska šola je tudi vir gospodarskega napredka in gmotnega blagostanja. To je lahko dokazati. Največ ljudi, ki ne znajo ne pisati ne čitati, je pri nas v Dalmaciji in Galiciji (70%), in največja beda ter revščina sta ravnotam doma. Ko bi naš kmet videl „življenje“ dalmatinskega „seljaka“, pritrdil bi takoj naši trditvi. V Italiji je ravnotako: V Siciliji je največ nešolanih ljudi in največ beračev. Res je torej: narod brez šol ni narod, ker nima bodočnosti in nobene življenske sile. Le izšolan, izobražen narod napreduje in ne omaguje v težkem boju za obstanek.

Iz tega edino resničnega stališča smo mi vedno za šolo. Smo pa seveda le za dobre šole, kajti slaba šola spravlja ljudstvo na rakovo pot. Pri nas v Avstriji se je že davno pozabilo na zvišene cilje, katerim je posvetil cesar Jožef II. svoje človekoljubno življenje. Država in z njo šola sta prišli vedno bolj pod jezuitski klobuk. V šoli si hočejo politikajoči duhovni pridobiti ono moč in nadvlado nazaj, katero so v javnem življenju vsaj deloma že izgubili. In, žalibog, jim gre pri tem vlada na roke. Novi „šolski red“ je naravnost ostudno darilo za klerikalce. Ako stopi ta „šolski red“ v veljavo, potem bode učitelj zopet hlapec farovške kuharice, potem bode fajmošter nezmotljiv komandant nad šolsko mladino, potem se odpira žalostna bodočnost za narod.

Šola naj otroka vzgoji za življenje. Kaj nam pomaga, ako znamo latinsko govoriti, ži-

špehom« in mu zakliče: Počakaj, če ga težko neseš, pa ga bova prerezala, poneseva vsak en pol. Ko to župnik zasliši: kaj rezala me bosta! — skoči z mežnarjevega hrbita in je hitro smuknil nazaj v župnišče. Ni bil več potogramast.

Sv. Mihael.

To je bilo v nekem klerikalnem kraju. Kmetič je vzel doma dva junca ter šel z njima na sejem. Potoma je prišel h kapelici sv. Mihaela. V tej kapelici pa je imel neki navihani tat skrit svoj denar. V tem se pred njim pokaže tat ter ga vpraša: »Stric, ali mi prodate junca?« »Zakaj pa ne?« je odgovoril kmetič. »No, in koliko hočete za nju imeti?« »Tri sto kron, se bratu ju ceneje ne dam!« »Jaz sem zadovoljen s ceno, ali denarja vam sedaj ne dam, nimam ga pri sebi!« je lagal tatič. »E, to nič ne de, se je smejal kmet; jaz vam zaupam. Vi ste sv. Miha, ne da? Saj vi mi bote že pošteno plačali! Enkrat se že zgledam po denar!« Segla sta si v roki in barantija je bila sklenjena. Tat je odpeljal junca in kmet je korakal brez denarja domov. Ali doma jo je skupil, ko je žena izvedela, kako je prodal junca.

veti pa ne? Šola naj daje mlademu človeku vsa duševna sredstva, katera potrebuje v večnem boju za življenje. Dobro računati mora znati kmet, drugače je opeharjen in vseh straneh. Dobro čitati in pisati, — to mu je v prid. Življenje je podobno veliki množici, ki se suje in peha za ciljem; kdor ne zna dobro svutati, kdor nima močnih komolcev, ta pogine brez usmiljenja na tleh. Šola pa nam daje moč, da se ne pustimo zatreti. Ali šola mora biti v roki učiteljev in starišev, ne pa v roki duhovnikov, ki od tega življenja bore malo razumejo. Dobro in pametno življenje, to bodi cilj resni šoli! Švicarska država ima jako zdravo podlago. To podlago pa si je ustvarila s šolo. Ali šola je tam popolnoma v posvetnih rokah, izobraženi kmetje, kramarji, poštarji podučujejo. Pri nas pa se odpira klerikalizmu vrata v šolo. To je velikanska nevarnost, ker vemo, da hoče klerikalizem obdržati šolo v duševni sužnjosti, kajti Rim je vladal vedno le čez neumne narode...

Klerikalci se opirajo zlasti proti nemškemu podaku v šoli. In v tem tiči najhujša hinavščina. Ljudstvu hočejo odvzeti edino sredstvo, s katerim si zamore povečati svoje duševno obzorje. Naj se kriči kolikor se hoče, da smo „izdajci“, „Herostrati in Efijski“, — res je, da so svetovni jeziki nemški, francoski in angleški. Francoščina je jezik gospode, angleščina ti služi v novem svetu, — nemščina pa vlada danes po celem svetu, nemščina je in ostane tudi v Avstriji prometni jezik, pa če se Korošec na glavo postavi... Od Maribora pa do Krasa prideš končno tudi s slovenskim jezikom; ali svet je malo večji. „Slovenec sem“, — to vendar ne sme pomeniti: „Tepec sem, ki se nič ne učim in nič ne znam.“ In ako znam nemški, ako živim v prijateljskem razmerju s svojim nemškim sosedom, zato še nisem slekel svojo narodnost kakor umazano srajco. Zakaj pa se uče prvaški voditelji nemškega? Vsak advokat študira nemško, vsak duhoven zna nemški, ja še več: med sabo govorè samo nemško, — in še več: svoje otroke dajo prvaški voditelji sami v nemške šole... Pa naprej!

»Ti si mi pravi bedak! Moj Bog, zakaj pa moram imeti tako teslo za moža!« se je hudovala.

»Nič ne maraj, saj mi bo sv. Miha pošteno plačal. Takoj jutri grem k njemu po denar.«

Komaj je drugi dan zasijalo sonce izza gor, je šel kmet h kapelici po denar. Ali kupca nikjer ni videl. Stopil je torej v kapelico in lej, tam je stal njegov dolžnik lepo oblečen na altarnju. Kmet ga je s početka lepo nagovarjal, naj mu izplača denar za junca. Ali sv. Mihael se zanj ni zmenil in vedno je le proti nebesom gledal. Kmet prosil in prosil, in ko vse njegove prošnje niso nič pomagale, je začel kleti in se pridruževati — sv. Mihael pa se nič ne gane. In to je kmeta pogrelo:

»Tako tedaj, ti nočeš plačati? Čaj le, jaz te naučim slepariti kmete!« In pri tem je vzdignil palico in mikastil sv. Mihaela, da se je za naposled z altarja zvrnil na tla — in iz njega se je izsulo vse polno cekinov. Ovi tat jih je tam imel shranjene.

Kmet si je nabasal vse zepe s cekini in potem odhitel domov. Potoma si je mislil: »Pri moji krščeni veri, dolgo mi ni hotel plačati! Vendar mi je zdaj žal, da sem ga tako hudo premlatil, ko mi je vendar dobro plačal!« —